

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Égyes száza ára 4 fillér.

MERJELIKEN NEMENKENT EGYSEBEN:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közeletár (városi ház).
Földszint 7. sz. I. de küldendő a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
Irodája, az elrendelt az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ AKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1907 április hónap 16-án tartott rendkívüli közgyűlése.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hónap 16-án rendkívüli közgyűlést tartott *Wesprémy Zoltán* főispán elnöklésével az önálló vámtérület érdekében.

Az indítvány, melynek alapján a főispán a rendkívüli közgyűlést összehívta: így hangzik,

„Debreczen sz. kir. város közönsége valahányszor az Ausztriával való gazdasági viszonyainak rendezése tárgyában alá kerül, minden alkalommal Magyarország teljes gazdasági önállósága mellett nyilatkozott.

Meggyőződésünk szerint a most folyamatban levő kiegyezési tárgyalások alatt a nemzeti kormány jogainak és érdekeink értelmében minden erejét kifejejté ugyan, ezt az erőt azonban a közvélemény illetékes tényezőjének nyilatkozása csak fokozhatja.

Ez a meggyőződés vezeti törvényhatóságunkat, amidőn eddigi álláspontjához híven az országgyűlés képviselőházához feliratot intéz, amelyben arra kéri a törvényhozást, hogy a vámszolgáltatásnak legkésőbb 1917-ben való teljes és valószínű megszüntetése, valamint a most érvényben levő bankszabadság lejártaig az önálló magyar jegybank fellátása által valósítsa meg Magyarország függetlenségének anyagi feltételeit.

Debreczen, 1907 április hó 15-én.
Márton Imre, Tüdös Sándor dr., Komlóssy Arthur, Kertész Mihály, Juhász Ignác, Fejér Ferenc, Polgári József, Sinka Sándor, Polgári Bálint, Török Péter, ifj. Horváth János, Szentesi János és Varga Lajos dr.

Wesprémy Zoltán főispán 3 órákor megnyitván a közgyűlést, örömeinek adott kifejezést afelett, hogy a törvényhatósági közgyűlés szorgalmazni kívánja az önálló vámtérület mielőbb való kiépítésének ügyét és felkéri *Vecsey Imre* főjegyzőt, hogy olvassa fel a képviselőházhoz intézendő feliratot.

A felirat így hangzik:

„Milyen tisztelt Képviselőház!

A földbirtok nem szaporodhat a népesség arányában, vagyis az ország a maga népességét csupán földművelésből el nem tarthatja.

Minden állam köteles ezért gondoskodni polgárainak olyan védelméről, mely mellett egyéb foglalkozásból, nevezetesen iparból is megélhessen.

A magyar nemzet harmadfélszázadon át fegyverrel védte Nyugateurópát a török elien és míg az általa így megoltalmazott népek virágzottak, művészetben, iparban előrehaladtak, addig a magyar nemzet vértett, szegényedett, a békés fejlődésben hátra maradt.

Hátramaradottsága már indokoltabbá tette volna iparosaink védelmét. A helyett az 1867-ben alkotott törvény

az Ausztriával való vámközösségnek életbeléptetésével nemcsak megengedte a fejlettebb osztrák iparnak a mi fejletlen iparunkkal a szabad versenyt, tehát a mi iparosaink legyőztetését, hanem még azt is, hogy mindazon árucikketeket, melyeket a külföldről közvetlenül előcsobban kaphattunk volna, osztrák vámmal arányítva kelljen vásárolnunk.

Hazánk közel 40 év óta Ausztriának gyarmatává süllyedt s ennek szomorú következményei, kivált a két inséges esztendő által fokozva, a nagy mérvű kivándorlásban és egyéb társadalmi bajokban ijesztően mutatkoznak.

Orvosággal ugyanazon szer, amelyet maga Ausztria is sikerrel használ, t. i. a védvám alkalmazása, önként és parancsolólag kínálkozik.

S mivel most az Ausztriával való gazdasági kiegyezés újra tárgyalás alatt van, Debreczen sz. kir. város törvényhatósága eddigi álláspontjához híven arra kéri a törvényhozást, hogy az Ausztriával való vámközösségnek legkésőbb 1917-ben leendő teljes és valószínű megszüntetése s valamint a most érvényben levő bankszabadság lejárta, akkor az önálló, magyar jegybank felállítása által valósítsa meg Magyarországot függetlenségének anyagi feltételeit*.

A feliratot a közgyűlés elfogadta, mely után elnöklő főispán indítványára a hitelesítés is megtörtént.

Végezve ekképpen a rendkívüli közgyűléssel, igazán csudálkozunk, hogy alig 50 bizottsági tag jelent meg a rendkívüli közgyűlésen. Ugy látszik, hogy még a nagy eszmékért sem tudunk ma lelkesedni...

A Kossuth-szobor ügye.

Jegyzőkönyv.

Felvetett a Debreczenben felállítandó Kossuth-szobor ügyében 1907. évi április hó 13-ik napján tartott értekezleten.

Jelen voltak: Kovács József polgármester elnöktele alatt a Kossuth-szobor végrehajtó bizottság részéről: Komlóssy Arthur, Bakonyi Samu dr. és Tóth Béla biz. tagok; a városi Tanács részéről pedig Vecsey Imre főjegyző, Magoss György dr. főügyész, Aczél Géza főmérnök, Oláh Károly tanácsnok és Tóby Elek dr. biz. jegyző.

1. Elnöklő polgármester üdvözlőlvén a megjelent értekezleti tagokat

az ülést megnyitja s az értekezlet jegyzőjeül Tóby Elek dr. jegyzőt rendeli ki.

2. Elnöklő polgármester előterjeszti, hogy a mai értekezletet Komlóssy Arthur biz. tag, mint a debreceni Kossuth-szobor bizottság végrehajtó elnöke 803—1907. sz. alatt beiktatott bead-

ványa, illetőleg a városi Tanács ugyanannyi számú határozata folytán azon célból hívta össze, hogy a 14 évvel ezelőtt megalakított nagy szoborbizottság élő tagjainak névsora megállapíttassék, ezen nagy szoborbizottságból, valamint a városi Tanács tagjaiból, lehetőleg egyenlő számban egy állandó Kossuth-szobor bizottság alakíttassék s a társadalmilag gyűjtött 32,000 koronát tevő Kossuth-szobor alap további mikénti kezelése elhatározottassék, illetőleg odavonatkozólag javaslat tétessék.

Felhívja ennél fogva biz. jegyzőt, hogy olvassa fel Komlóssy Arthur biz. tag fentebb jelzett beadványát.

Ezen beadványban a 3 tagból álló végrehajtó bizottságnak 3 tanács taggal való kiegészítése s ezen egy kiegészített bizottságnak a fenti irányban való közös tanácskozásra összehívása kéretik.

Ezt követőleg felolvastattott a városi Tanács 803—1907. sz. határozata, mely szerint a végrehajtó bizottságba a városi Tanácsból Kovács József polgármester, Oláh Károly v. tanácsnok s dr. Magoss György t. főgyógyász urak küldettek ki.

Bejelentett végül, hogy a törvényhatósági bizottsági közgyűlés 199—1907. bkgy. sz. határozatával a Debreczenben felállítandó Kossuth-szoborra megszavazott 100,000 korona összegből ez ideig is esedékessé vált részösszeget kamatokkal együtt 42,447 kor. 73 fillérre nőttek s ezen összeg a 9401. sz. tak. könyvön a debreceni alföldi takarékpénztárnál van elhelyezve; a év költségveteli összeg 10,000 korona, ezen összegben benn nem foglaltatik.

Az értekezlet hosszas eszmecseré után a következő határozatot hozta:

Felkéretik Komlóssy Arthur, mint a végrehajtó bizottság elnöke, hogy a Kossuth-szobor társadalmi nagy bizottságot, mielőbb, lehetőleg e hóban összehívni sziveskedjék.

Ezen nagybizottság előtt a végrehajtó bizottság eddigi működéséről számoljon el s a nagybizottságtól az eddig befolyt s kezelt adományokból származó vagyonkezelést, illetőleg a felmentvényt szerezzze be; továbbá tegyen javaslatot a nagybizottságnak a társadalmilag gyűjtött 32,000 korona további mikénti kezelésére, hogy t. i. ezen összeg tovább is a végrehajtó bizottság pénztárnoka által külön kezeltesse, avagy mint Kossuth-szobor alap kezelése alá adassék; s azáltal továbbra is külön takarékpénztári könyvön kezeltesse-e?

Végül tegyen javaslatot a végrehajtó bizottság a nagybizottságnak egy állandó Kossuth-szobor bizottság megalakítása iránt.

Ezen állandó bizottságba a nagybizottság tagjaiból 12—15 tag volna kijelölendő s a városi Tanács ugyanannyi számú tagjaival volna egyeztetendő.

Ezen állandó bizottság feladata volna, hogy a Debreczenben felállítandó Kossuth-szobor mielőbb való létesítésére a szükséges intézkedéseket tegyegye.

Ennél fogva az értekezlet felkéri Komlóssy Arthurt, mint a végrehajtó bizottság elnökét, hogy a f. hónapban összehívandó nagybizottság ülésének jegyzőkönyvét az állandó bizottság kiegészítése, illetőleg további intézkedések megtétele céljából a városi tanácshoz átteni sziveskedjék.

Miről a városi Tanács hivatkozással a 803—907. száma s Komlóssy Arthur biz. tag jkvbén értesítendők.

Kmf.

Kovács József,

polgármester.

Dr. Magoss György,

t. főgyógyász.

Komlóssy Arthur,

végrehajtó biz. elnök.

Jegyezte:

Dr. Tóby Elek,

biz. jegyző.

Debrecen sz. kir. város szabályrendelete

a város nyilvános jellegű muzeumának szervezéséről és igazgatásáról.

Általános rész.

1. §.

Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága az 1886. évi XXI. t.-c. I. fejezete 2. §-ában gyökerező jogánál fogva nyilvános jellegű muzeumot tart fenn, amelynek alapját Lőkövits Arthur debreceni ékszerész s képviselő-testületi tag által Debrecen város közönségének ajándékozott s 1892. év december 12-én tartott közgyűlés 328—16,339. számú határozatával elfogadott régiség-, pénz-, érem- s természettajzi gyűjtemény alkotja.

2. §.

A muzeum címe: „Debrecen sz. kir. város muzeuma”; pecsétje: a város címere „Debrecen sz. kir. város muzeuma 1902” körülattal.

3. §.

A muzeum célja:

A) Hogy a tudományosság és közművelődést terjeszse, főként hogy a jóízűt fejlessze; e végből

a) a már meglévő városi könyvtárt a városi könyvnyomtató intézet termékeiből 1858 óta rendszeresen gyarapított gyűjteményt a muzeumból kapcsolja s a muzeumnak emez alkotó részét akként jeljeszti, hogy abban mindazon irodalmi művek feltalálhatassanak, amelyek Debrecen multjának, területi viszonyainak és műveltségi állapotának megismerésére szolgálhatnak. E könyvtár anyagaához tartoznak a muzeum kezeléséhez szükséges szak- és eszédkönyvek, tudományos folyóiratok. — (Beigatható volna az is, hogy a város a könyvtár mellett ugyan nem óhajt oklevéltárat is felállítani, mert a levéltár ezental is külön kezelleti; mindazonáltal nem kifogásolja, hogy a város, vagy köz-lebbi környéke, akár az ország történetére vonatkozó kéziratosokat, okleveleket a muzeum alkalmadtán megszerezze.)

b) Szépművészeti és iparművészeti gyűjteményt létesít. Amaz egyfelől a három nagy művészet (építészet, szobrászat, festészet) általános történeti fejlődését, akár eredeti, akár másolt, de mindig jelesebb és jellemző példákban, vagy kép-ekben mutatja be, másfelől különösen Debrecennek e három nagy művészetre vonatkozó alkotásait gyűjti egybe. Emaz pedig a kézművészeteknek ugyancsak általános történeti fejlődését, akár eredeti, akár másolt, de mindig jellemző példákban, vagy kép-ekben tünteti elő; de különösebb gondot fordít a Debreczenben készült iparművészeti tárgyak összegyűjtésére is.

B) Hogy a honismeretet szolgálja s e célból

c) érem- és régiségtárát tovább gyarapítja, első sorban Debrecen város, második sorban a várossal szorozabab kulturális, közigazgatási és gazdasági kapcsolatban élő közelebbi vidék, tehát főként Hajdu vármegye múltjára vonatkozó, de sem a szépművészeti, sem az iparművészeti gyűjteménybe nem tartozó emlékek felkutatása, összegyűjtése, romlástól megóvása s azoknak rendszeres gyűjtemény csoportokba állítása által.

d) Néprajzi gyűjteményt szervez s abban Debrecen kivül, a muzeumok és könyvtárak országos Főfelügyelősége által kijelölt szomszédos vármegyék területéről felkutatja, egybegyűjti, a romlástól megóvja, rendszeres gyűjtemény csoportokba állítja a lakosság ősfoglalkozásaira, földművelésére, háziiparára, művészi, tudományi és irodalmi ösztöneinek megnyilvánulásaira, lakásaira, ruházatára, táplálkozására, nemkülömben a születés, a gyermekkor, a házasság, a halál, a mindennapi élet és az ünneplésre vonatkozó néprajzi tárgyakat is s ezekhez fűződő szokásokat és babonákat. — Ugyanezeknek rendeltetésű, elnevezéseik, használatuk módja és földrajzi elterjedésük tekintetében hiteles felvilágosításokat ad.

4. §.

A 3. §-ból kifolyólag a muzeumnak négy osztálya van, u. m.: a) a könyvtár (és okirattár); b) a szépművészeti és iparművészeti gyűjtemény; c) érem- és régiségtár; d) néprajzi osztály.

5. §.

A város a muzeum gyűjteményeit ideiglenesen az 1905. évi 59—1647. bky. sz. határozat alapján a kereskedelmi és iparkamarától 72,000 koronán megvásárolt Hatvan-utcai 23. sz. házban helyezi el. Állandó otthonul pedig részint saját erőforrásaiból, részint állami segélyből lehetőleg rövid időn belül alkalmas közművelődési házat fog emelni a muzeum és hasonló kulturintézmények számára.

6. §.

A muzeum megalapítására és fentartására következő anyagi eszközök szolgálnak: a) a város költségvetésében e célokra évenként megszavazott összeg; b) a muzeum céljaira tett alapítványok. Ez idő szerint Lőkövits Arthur debreceni lakos, ékszerész, törvényhatósági bizottsági tag, már említett pénz-, érem-, régiség- s természetrajzi gyűjteménye s ezen — kor. értékű ajándékokkal együtt — jülege (lásd 1902 dec. 12. 328 — 16,339 bky. sz. határozata) a muzeum további gyarapítása végett általa felajánlott s tiz évben keresztül egyenlő részletekben fizetendő, összesen 5000 (ötezer) korona adomány. Jövrő névze is a muzeum tiszteletbeli alapítóinak tekintetnek, erről okmányt kapnak azok, akik a muzeum céljainak előmozdítására készpénzben, vagy értékpapirokban legalább 500 (ötszáz) kor. alapítványt tesznek, vagy akik hasonló értékű muzeumi tárgyat, vagy gyűjteményt ajándékoznak s végül azok, akár személyek, akár testületek, akik legalább 1000 korona értékű letétet helyeznek el a muzeumban (régiségtárban, néprajzi, művészeti és iparművészeti gyűjteményben); c) adományok; d) az esetleges kiadványok jövedelmei; e) a gyűjtemények főlős példányainak és a másolatoknak értékesítéséből származó jövedelmei; f) államsegély.

7. §.

A muzeum épülete (ugy az ideiglenes, mint az állandó kulturpalota) egész felszerelése, valamint gyűjteményeinek anyaga Debrecen város közönsége tulajdona lévén, ezek a városi törzsvagyonhoz tartoznak s mint ilyenek nem eszben, sem részletekben el nem idegeníthetők.* Kivételt alkotnak e tekintetben az egyes gyűjtemény tárgyak kettős vagy többes példányai, amelyek a muzeumi igazgató előterjesztésére, a muzeumi bizottság határozata után, azonban a törvényhatósági bizottság jóváhagyásával eladhatók,

vagy csere értékű felhasználhatók, Az államtól, testületektől vagy magántulajdonosoktól ideiglenes, vagy örökös letéteményül elfogadott tárgyak, vagy gyűjtemények tulajdonjoga, amennyiben a letéteményezés alkalmával más intézkedés nem történt, a letéteményezőket illeti meg.

8. §.

A muzeum a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak legfőbb felügyelete alatt áll, amelyet az a törvényhatósági, községi, felekezeti, egyesületi muzeumok és könyvtárak országos felügyeletére, szervezésére és gyarapítására vonatkozó és Ó cs. és ap. kir. Felsőgától legkegyelmesebben jóváhagyott szabályzat értelmében a Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége útján gyakorol.

9. §.

A város muzeuma az 1886. évi XXI. t. c. 74. §-a és az 1886. évi XXII. t. c. 146. és 147. §-ainak megfelelőleg a törvényhatóság kezelése és ellenőrzése alatt áll, mely ezeket a jogokat és kötelezettségeket a törvényhatósági bizottsági közgyűlés, illetve a városi tanács és polgármester útján, a muzeumi bizottság s választott muzeumi szaktisztviselők által teljesíti. (Lásd a 10. és 13. §§-at.)

10. §.

A muzeumi bizottság legalább is 16 választott tagból áll, akiket a közgyűlés 3 évenként 6 évre választ, mindenkor december havi közgyűlésében; a képviselőtestület és a nagyközönség köréből, olyan egyénekből, akik a muzeum fejlődését szívőkön viselik. Az első három év lejártá után a tagok fele sorusház után kilép, de az ekként kilépett tagok újból választathatók.

E bizottságnak hivatalból tagjai: a közművelődésügyi tanácsnok, aki egyszersmind elnöke is a bizottságnak, a t. főügyész, a főszámvévo, vagy ezeknek helyettese, a közlevéltáros, a muzeum igazgatója és a muzeumi gyűjteménytárak önálló vezetői (a muzeumi ör). Előadója a muzeum igazgatója; jegyzője a gyűjteménytárak vezetőinek egyike (a muzeum öre).

Az évközben megürült bizottsági tagsági helyeket az év végéig tölti be a közgyűlés s az így megválasztottak megbízatása akkor jár le, mikor lejárt volna azé a tagé, akinek helyébe lépett az újonnan megválasztott tag.

11. §.

A muzeumi bizottság feladatai a következők:

1. Lehetőleg széles körre terjedő társadalmi tevékenységet folytat a végbél, hogy egyrészt a muzeum vagyonát, anyagát gyarapítsa; másrészt a közönség érdeklődését a muzeum főrekevei iránt, minél szélesebb rétegekben felkeltse és ébren tartsa.

Munkásságát hasonló célú országos és helyi intézmények működésével kapcsolatba hozva, ezekkel az érintkezést fentartja.

A muzeumi táraktól képviselt tudományzakokba vágó munkákat ad ki, vagy azoknak kiadását előmozdítja; működéséről, ha lehet évkönyvekben számol be; de a városi közgyűlésnek vagy külön, vagy pedig a polgármesteri évi jelentés keretében, valamint a Muzeumok és Könyvtárak Országos Felügyelőségének és a Vallás- és közoktatásügyi Minisztériumnak a felől minden évben beszámolni köteles.

Mint a város hatóságának muzeumi ügyekben szakközege, a muzeumnak ugy anyagi, mint szellemi szükségleteire vonatkozó ügyekben a véleményezés és intézkedéshoz jogát gyakorolja.

2. Ügyviteli szabályait megállapítja s azokat a törvényhatósági bizottság közgyűlésének bemutatja.

3. A polgármester útján az ügykörébe eső feladatok keretén belül igénybe veheti a városi tisztviselőinek, irodai és szolgásmegvezetőinek segítségét.

4. A muzeum tisztviselőinek működésére felügyel az azt ellenőrzi.

5. Hanyag vagy vétkes tisztviselők ellen a fegyelmi eljárás elrendelése s az illetőknek hivataluktól való feljűg-

* Lásd 1886. évi XXII. t. c. 146. és 147. §-ai s Debrecen város szerv. szabályzata. II. 7. §.

gesztése végett a polgármesternek sürgös előterjesztést tesz.

6. Uj hivatalnokai vagy szolgái állások szervezése vagy kiegészítő személyzet alkalmazása iránt a városi tanácshoz előterjesztést tesz.

7. A gyűjteménytárak leltárára felügyel. E szabályzat jogerőre emelkedésétől számított 1 év alatt elkészíti a muzeum gyűjteményeinek új és teljes leltárát a Muzeumok és Könyvtárak Főfelügyelőségétől megküldendő minta szerint; az eként kikészült leltár hiteles másolatát eljuttatja a Muzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelőségéhez. Azon túl pedig minden évben a gyűjtemények szaporodására szóló jelentéseit ugyanoda felterjeszti.

8. A muzeum gyűjteménytárainak és felszereléseinek a helyiségek állapotának és az egész hivatalos ügykezelés menetének megvizsgálására évenként legalább egyszer bizottságot küld ki, amely eljárásának eredményéről a muzeumi bizottságnak írásbeli jelentést tesz.

9. Az igazgatónak a gyűjtemények állapotára, munkásságára és gyarapodására vonatkozó évi jelentését, az államegység felhasználásáról szóló külön jelentését tárgyalja s az évi jelentéseket a törvényhatósági bizottsághoz, a vallás-és közoktatásügyi minisztériumhoz és a Muzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelőségéhez a saját évi jelentése kapcsán külön-külön példányban beterjeszti.

10. A gyűjteménytáraknak a muzeumi igazgatótól elkészített ügyviteli szabályait és házirendjeit jóváhagyja.

11. A muzeumi igazgató évi munkaprogramját tárgyalja s azt a Muzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelőségével szakai szempontból való felülbírálás vétele közli. Ha a Főfelügyelőségnek nincsen észrevétele a munkaprogramra nézve úgy ez minden további tárgyalás nélkül végrehajtható, de ha megjegyzésekkel vagy kifogásokkal érkezik vissza, a muzeumi bizottság által végleges megállapítás végett még egyszer tárgyalandó.

12. A muzeum költségvetésének tervezetét, az államségélyt kéro folyamodványát, a záró számadásokat és a városi leltárt megismerkeszti s ezeket évenként a törvényhatósági bizottság közgyűléséhez olyan időben terjeszti be, hogy ezek a többi városi számadásokkal, illetőleg költségvetésekkel, amelyeknek a muzeumi költségvetések és számadások szerves függelékét alkotják, egyidejűleg tárgyalhatók legyenek.

13. A költségelőirányzatban megállapított muzeumi javadalom megfelelő felhasználása tekintetében:

a) a muzeum nagyobb költségvetésű járó belső felszerelésére vonatkozó munkákra nézve a városi tanácsnak előterjesztéseket tesz*. A kisebb rendű felszerelési munkákat a bizottság maga is elrendelheti, illetőleg annak megrendelésével a muzeumi igazgatóját megbízhata. A muzeumi épület külső fenntartására a mérnöki hivatal ügyel fel. (L. szerv. szab. XIV. rész II. fejezet, 155 §. III)

b) úgy a kisebbrendű felszerelési munkák és eszközök költségeire, mint a gyűjtemények gyarapítására költségvetésileg előirányzott összegből és az engedélyezett állami segélyből időnként (évnegyvedenként) előlegeket keri a városi tanácstól a muzeumi igazgatója kezébe. Ezen előlegekből eszközök fizetésekről szóló okmányok elszámolásokat elsőfokban felülvizsgálja a szakos további eljárás végett a tanácsnak kellő időben bemutatja**.

c) A költségvetés és zárószámadások tekintetében a törvényhatósági bizottsággal szemben elsősorban viseli a felelősséget s ennek folytán a muzeumi igazgatót rendelkezésére bocsátott összeg felhasználása tekintetében közvetlenül a muzeumi bizottságnak tartozik felelősséggel**.

*Célszerű volna számszerűleg is meghatározni, milyen összeg felel meg a nagyobb rendű felszerelés minimumának.

**Ez elszámolásoknak első sorban a muzeumi bizottság által való felülvizsgálattal a Főfelügyelőségtől kapott mintához ragaszkodva illeszkednie ké a javaslataiban. Azonban ez eljárás a városi szerv. szabályzatának intézkedési feltevéseinek teszik.

***A c) szakasz az előző b) szakasz ama rendelkezéséből következik, amely az okmányok számadások első felülvizsgálattal a bizottság kötelességére közi sorozza. De nincs szükség a szakaszra, ha az igazgató számadásait egyenesen a tanácshoz terjeszti be. Megjegyzendő, hogy a Fő felügyelőség szabályzatminta még a muzeumi vállalkozók és szállítókkal kötendő szerződésnek csemlését a bizottság ügykörébe sorozza. Ettől en elterem.

d) A gyűjteménytárak számára eszközöndő olyan vásárlások tekintetében, amelyek a gyűjteménytárak gyarapítására az évi költségvetésben megállapított összegből és az évi államegységből nem eszközölhetők, az igazgató előterjesztése alapján a tanács utján a közgyűlésnek előterjesztést tesz.

e) A muzeumi igazgató előterjesztése alapján az alapítvány értékkel bíró ajándékoknak át vételét nyugtazza, azokért köszönetet mond, a pénzbeli adományokat, valamint a letéteményeket is megköszöni, pénzbeli adományokat is közvetlenül elfogadhat és nyugtáz; de azokat a városi pénztárba nyomban beszoigaltatja a tanács vagy polgármester utján. Az alapítvány értékű adományokról, ajándékokról és letétekről az alapítók részére okmányt állit ki. (L. 5. §. b.)

f) A gyűjteménytárak részére eszközöndő cseréüylek tekintetében a muzeumi igazgató előterjesztéseit tárgyalja; ezekben határoz, de erre vonatkozó határozatai a törvényhatósági bizottság közgyűlésének jóváhagyása nélkül végre nem hajtható.

12. §.

A muzeumi bizottság feladatainak megvalósítása céljából évenként legalább négyszer u. m. január, március, szeptember és december hónapokban rendes ülést tart, amelyet a bizottság elnöke hiv egybe. Rendkívüli ülést az elnök bármikor összehívhat, de a muzeumi igazgató előterjesztésére, vagy öt bizottsági tag írásban beadott kívánságára egy hét leforgása alatt köteles rendkívüli ülést összehívni. Határozathozatalhoz legalább öt bizottsági tag jelenléte szükséges. Az ülésekről rendes jegyzőkönyvet kell vezetni, melyeknek hiteles másolatát a városi tanácshoz be kell terjeszteni*.

13. §.

A muzeumi bizottság működésére a 9 §-ban megállapított felügyeletet és ellenőrzést a törvényhatósági bizottság részint közvetlenül közgyűlésén, részint közvetve a tanács által a következő módon gyakorolja: a) megválasztja muzeumi bizottság tagjait, illetve betölti az évközben megüresedett helyeket; b) tárgyalja és jóváhagyja a muzeumi bizottság ügyviteli szabályait (L. 11. §. 2.); c) tárgyalja a muzeumi bizottságnak a muzeum anyagi vagy szellemi szükségleteire vonatkozó évközi előterjesztéseit és évi jelentéseit; d) tárgyalja a muzeumi tisztviselők felgyelmi ügyeit; e) új tisztviselői, szolgai vagy kiegészítő állásokra szerver; f) megállapítja a bizottság által beterjesztett évi költségvetést, megvizsgálja annak zárószámadásait s ezekre nézve a felmentvényt megadja (L. 11. §. 12.); h) a gyűjteménytárak részére eszközöndő cseréüylek a 10. §. d) pontja szerint felmerülő esetek tekintetében végérvényesen határoz.

A városi tanács hatáskörébe tartozik:

i) a muzeumi igazgató, a muzeumi ör és szolga választása; k) a muzeum fenntartására és gyarapítására költségvetésileg megállapított összegnek a muzeumi bizottság előterjesztése után a muzeumi igazgató számadása alá való előlegezése, valamint az ugyanezen címeiken felmerült költségek kiutalása; l) általában mindazon jogok és kötelesek, amelyek a szervezeti szabályzatban külön meg nem jelöltettek; de a törvények és törvényhatósági szervezeti szabályzat által a tanács hatáskörébe utaltatnak.

14. §.

A muzeum szakszéri igazgatását, kezelését és gyarapítását a muzeum választott tisztviselői s azoknak alárendelt szolga személyzet végzi. A muzeum tisztviselői ez idő szerint egyelőre a következők:

a) egy igazgató,
b) egy állandó muzeummör,
c) a körülményekhez képest egy vagy több tiszteletbeli muzeummör.

*A Főfelügyelőség eddig megkivánja, hogy a muzeumi bizottság ülésének könyve másodpéldányban hozzá is közvetlenül feltérjesztessenek. A megkapott mintában erről a kötelességről nem lévén szó, azt én is melltem.

A muzeum szolgazsemélyzete:

- a) egy állandó szolga,
- b) a szükségnek megfelelő számú teremőr.

15. §.

A muzeumi ör és szolga a város alkalmazottjai, akik ezen minőségüknél fogva nyugdíjigazoltsággal bírnak s így a város nyugdíjintézetének tagjai.

16. §.

A muzeum igazgatóját, örét és tiszteletbeli öröit valamint a szolgát a városi tanács választja. Még pedig az igazgatót és a tiszteletbeli öröket, a helybeli tanintézetek tanárai vagy más foglalkozásu de a muzeumi kezeléssel járó teendőik ellátására alkalmas szakferfiak közül a muzeumi bizottság által tett javaslat vagy jelölés meghallgatása mellett; addig az ideig, amíg e teendőik ellátására is rendszeressé tett állásokat vagy állást szervezhet a város közönsége. Az állandó muzeumi ör és szolga életfogytiglan választanak.

A rendszeresített muzeumi állás betöltése ezenal nyilvános pályázat utján történik, melyet a városi tanács az állás üresedésbe jötte után négy héten belül kihirdetni köteles. Muzeumi örre csak az választhat meg, aki ugyan olyan minősítést tud felmutatni, amilyent az állam követel az általa fenntartott muzeumok és könyvtárak megfelelő állásban levő tisztviselőitől. Ettől a minősítéstől a Muzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősége beleegyezésével a városi tanács fontos okok alapján eltekinthet. A teremőrök számát és díjazását a muzeumi bizottság határozza meg, de tartozik azt jóváhagyás végett a tanácsnak bejelenteni. A teremőrök felvétele, elbocsátása a muzeumigazgató joga.

17. §.

A muzeum tisztviselői és szolgálja, a város alkalmazottai lévén, szolgálatbalépésük előtt tartoznak hivatalos esküt tenni, még pedig az igazgató, a muzeumi ör és tiszteletbeli örök, a tanács vagy polgármester, a szolga a muzeumi igazgató kezébe, aki az eskü letételéről a polgármesternek hivatalos jelentést adni köteles.

18. §.

Ez a hivatali eskü a muzeumi tisztviselőkre és szolgára nézve az anyagi és erkölcsi felelőségnek azt a mértékét állapítja meg, amelyet hazai törvényeink a választott vagy kinevezett és hivatali esküt tett tisztviselőkre és szolgákra nézve megállapítanak.

19. §.

Muzeumi tisztviselő és szolga ellen fegyelmi eljárásnak az 1886. évi XXIII. t. c. 1. §-ában felsorolt esetekben van helye. A fegyelmi eljárás mikéntjé tekintetében ugyan azon t. c. határozományai irányadók.

Olyan tisztviselő, aki ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat elrendeltetett, hivatalát a muzeumi bizottságnak azonnal átadni köteles. Ugyanakkor köteles leltár szerint átadni mindazon gyűjteménytárgyakat és pénzt, amelyek közvetlen kezelésére voltak bízva. Az ilyen tisztviselő a fegyelmi eljárás befejeztig hivatalában meg nem jelenhet, annál kevésbé intézkedhetik. Felmentő ítélet esetén hivatalát, a kezelésére bízandó tárgyakat és pénzt leltár mellett újból átvenni tartozik. Az ilyen tisztviselő ellen, tehát a fegyelmi vizsgálatot megelőző vizsgálat elrendelésével egyidejűleg a felfüggesztés is ki kell mondani. Ez a felfüggesztés azonban a fizetésre nem vonatkozik, azaz fizetésének törvényszerű csökkentése, csak a fegyelmi vizsgálat tényleges elrendése után következhet be. Az ilyen tisztviselő helyettesítéséről az igazgató meghallgatása mellett a muzeumi bizottság előterjesztésére a polgármester intézkedik.

Ha a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot az igazgató ellen kell elrendelni, úgy a helyettesítés tekintetében az igazgató helyettesét hallgatja meg a muzeumi bizottság.

20. §.

A muzeumi igazgató feladatai a következők:

1. A muzeumot vezeti és kifelé képviseli.
2. A muzeum házirendjét elkészíti és ügyviteli szabályait s azokat jóváhagyás végett a muzeumi bizottságnak bemutatja. Öködik a házirend pontos megtartása felett.
3. A muzeum folyó ügyeit, az időközben beérkező iratokat elintézi.
4. A muzeumi tisztviselők és szolga működését ellenőrzi s azokkal szemben mulasztás vagy gondatlanság eseteiben a megintés és dorgálás büntetéseit fegyelmi eljárás nélkül gyakorolja, teljesen belátására bízva, hogy e büntetések felől a muzeumi bizottságnak jelentést tesz-e, vagy nem? Vétkes gondatlanság eseteiben a muzeumi bizottságnak azonnal jelentést tenni köteles, amely a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat tárgyában az előterjesztés jogát gyakorolja.

5. Örzi a muzeum irattárát és pecsétjét.

6. Kezeli a muzeum szakbeli szükségleteire költségvetéssel előirányozott összegből és a gyűjtemények gyarapítására kapott évi államegélyből a tanács által időnként utalványozott előlegeket s ezekből közvetlenül fizeti az évközben teljesített ásatások költségeit, a gyűjtemények számára megvásárolt tárgyak, a muzeum kezelésénél felhasználható irodai szerek s egyéb eszközök vételárát. Az ezen összeg magasságát meghaladó nagyobb vásárlások, valamint a cserényletek eszközölhetése végett a muzeumi bizottságnak előterjesztést tesz.

7. A muzeum gyűjteménytárai számára érkezett ajánedek elfogadása vagy visszautasítása felett végérvényesen határoz és az ajándékokat a muzeum nevében megköszöni.

8. A muzeum részére érkezett pénzádományokat, vagy letételek elfogadja vagy visszautasítja, de úgy az elfogadás, mint a visszautasítás tényéről a muzeumi bizottságnak jelentést tenni köteles. A hozzá érkezett pénzbeli adományok, vagy letételek elfogadását ideiglenesen nyugtázza, vagy elismeri ugyan, de a végleges nyugtázás, illetőleg a végleges elismervény kiadásának joga a muzeumi bizottságot illeti meg s ugyanez mond köszönetet egy a pénzbeli adományok és alapítványokért, mint a letételekért. Az átvett pénzbeli adományok összegét 8 napon belül a városi pénztárba beszámíltani köteles.

9. Amennyiben egyik vagy másik osztályban az osztályi teendők is végeznie a 21. §. is kötelező.

10. Gondoskodik a muzeum helyiségeinek és az egyes gyűjteménytárak berendezésének és felszerelésének folyamatos jókarban és tisztántartásáról s illetőleg a berendezések és felszereléseknek a szükség mértékéhez képest leendő bővítéséről vagy szaporításáról. Ezekre vonatkozólag a tisztántartás tekintetében önállólag intézkedik; minden oly ügyben azonban, amely pénzbeli kiadással jár, eltekintve a kevesebb költséget igénylő felszerelési eszközök és szerek beszerzéséről, a muzeumi bizottságnak tenni intézkedés végett előterjesztést (11. §. 13. a.).

11. A muzeumi hivatali személyzet munkásságáról felvétenként a városi számonkérészeknek jelentést tesz. Év végén pedig a Főfelügyelőség által kívánt formában elkészíti a gyűjtemények állapotáról, gyarapodásáról és a muzeumi tisztviselők munkásságáról szóló évi jelentést s azt a muzeumi bizottságnak be terjeszti.

12. Gondoskodik a muzeum gyarapítását végett kidolgozott és jóváhagyott munkaprogram végrehajtásáról, tehát a régészeti ásatásokról, a néprajzi tárgyaknak a muzeum számára kijelölt területen való tervszerű gyűjtéséről. E tekintetben is rendelkezik a muzeum állandó örével és tiszteletbeli öröivel.

13. Minden év szeptember havában elkészíti a muzeumnak a következő évről szóló munka programját és azt tárgyalás és további eljárás végett a muzeumi bizottsághoz be terjeszti (11. §. 11. pont).

14. Elkészíti a muzeumnak következő évi szükségleteire vonatkozó költségvetés tervezetét, valamint a zárószámadást, olyan időben, hogy azok a város házipénztárá-

nak költségleírinyzatával és zárószámadásával egyszerre kerülhessenek közgyűlési tárgyalásra. A zárószámadásban elszámol:

a) A gyűjtemények gyarapítására költségvetéssel előirányzott összegek és

b) az államségély felhasználásáról; és pedig az előbbi egy, az utóbbit három példányban készíti el.

15. Ugy a muzeum berendezéséről és felszereléséről, mint az egyes gyűjteménytárak anyagáról tüzetes leltárt készített. Ez a leltár három példányban készítendő, amelyek közül az egyiket a muzeum őrzi, a másik kétöt további eljárás végett a muzeum bizottságának betherjeszti.

16. A muzeumi bizottság ülésén előadói tiszttel teljesít. A bizottságot a muzeum életének minden fontosabb mozzanatáról tájékoztatja. A muzeum ügyében az ő meghallgatása nélkül határozatot hozni nem lehet;

17. Mint a muzeumi bizottság előadója:

a) őrzi a bizottság üléséről szóló jegyzőkönyveket;

b) szerkeszti a bizottság évi jelentéseit s esetleg egyéb kiadványait.

c) Gondoskodik azon tudományos vagy ismeretterjesztő művek megbírálásáról, amelyek kiadását a muzeumi bizottság támogatni óhajtja s végzi az ezek kiadása körüli teendőket.

18. Felveszi vagy elbocsátja a teremőröket a muzeumi bizottságtól meghatározott számban és díjazás mellett.

19. Ha az igazgató hivatalban ellátásában bármi okból akadályozva van, helyettese az állandó muzeumi őr. Teendőinek egyrésze ellátásával a polgármester a tiszteletbeli muzeumiőrök egyikét is megbízhatja a muzeumi bizottság meghallgatása mellett. Ha az igazgató akadályoztatása hat hétnél hosszabb időre terjed; ezt a Muzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelőségének be kell jelenteni.

21. §.

A rendszeresített állásban levő muzeumi őr az igazgató mindenkor helyettese s mindaddig míg az igazgatói hivatal inkább tiszteletbeli, mint fizetett tisztség marad, vagy amíg másik muzeumi őr állást szerezhet a város közönsége, tartozik az igazgató kötelességeinek is egy részét teljesíteni.

Muzeumi őrtiszteletből folyó dolgai ezek:

1. Az igazgató ellenőrzése mellett önállóan kezeli a gyűjteménytárakat és azokra a 17. §-ban meghatározott felelősség terhe mellett felügyel.

2. Gondoskodik a gyűjteménytárak leltárának elkészítéséről, a gyűjtemény tárgyainak feldolgozásáról, megőrzéséről és elhelyezéséről.

3. Rendszerint vezeti a régészeti ásatásokat és a vidéken való néprajzi gyűjtéseket.

4. Jegyzője a muzeumi bizottságnak; vezeti a muzeum igatói könyvét s végzi a levelezéseket és kiadványozásokat.

5. Kezelése és felügyelete alatt áll a muzeum fényképező készlete; a muzeum használatára vagy érdekében eszközölt felvételekről jelentéssel tartozik.

6. Előterjesztéseit és indítványait az igazgatóval közli.

Az igazgató hatáskörébe osztott teendők közül pedig ez idő szerint egészen a muzeumiőrre bízhat a 20. §. 3., 5., 14. a) b) 17. a) pontjai alatt felsorolt teendők, joga van a muzeum számára érkezett ajándék tárgyakat is elfogadni vagy visszautasítani; valamint kisebb összegek erejéig bevásárlásokat eszközölni. Köteles azonban az igazgatónak ezekről jelentést tenni.

Akadályoztatása esetében helyettesítéséről a muzeumi bizottság előterjesztésére a polgármester intézkedik.

22. §.

A tiszteletdíj nélkül alkalmazott tiszteletbeli muzeumi őrök a muzeum egyik vagy másik gyűjteménytárának, vagy a gyűjteménytárak valamelyik csoportjának kezelését, gondozását vállalják magukra, a 17. §-ban meghatározott felelősség terhe mellett. A 21. §. 2. pontjában foglalt teendők reájuk nézve is kötelezők.

Ásatás vezetésével vagy vidéki néprajzi gyűjtéssel az igazgatót öket is megbízhatja.

23. §.

A muzeumi szolga az igazgató, illetve a muzeumi őr rendelkezése alatt áll s utasításait mindenkor követni tartozik. A szolga dolga főként a muzeum helyiségeinek és szekrényeinek tisztántartása s a gyűjtemények kezelésénél felmerülő munkálatok körül való segédkezés. Ezenkívül a muzeumi épület házimesteri teendőit is végzi.

A teremőrök a muzeumi szolgálval együtt látogatási napokon a termekben felvigyáznak a jó rend megtartására.

A muzeumi személyzet díjazása.

24. §.

1. A muzeumi igazgató és tiszteletbeli muzeumiőrök díjazásában nem részesülnek*

2. A rendszeresített állásban levő muzeumiőr 2000 kor. törzsfizetését és 500 kor. lakbért (vagy természetben való lakást élvez. A muzeumiőr törzsfizetéséből a Muzeumok Orsz. Főfelügyelősége 1906. júli. 31-én kelt 579. sz. leirata értelmében 800 koronát (nyolcszáz) a régészeti és néprajzi gyűjtemények gyarapítására engedélyezett államségély terhére a város házipénztárának évenként megtéríti. Amennyiben a törvényhatóság közgyűlés a város tisztviselői és alkalmazottai javára a korpótlék rendszerét életbe léptetni fogja, a szabályszerű korpótlék a muzeum őrét is megilleti.

3. A muzeumi szolga javadalma 600 kor. évi fizetés, természetbeli lakás és 200 kor. ruha átalány.

A korpótlék a muzeumi szolgát is megilleti.

4. A teremőrök napi béreit a körülményekhez képest esetről-esetre a muzeumi bizottság határozza meg.

25. §.

A muzeum tisztviselői és szolgálja azt a munkakört töltik be, melyet számukra az ügyviteli szabályok, illetve az igazgató jelölnek ki.

A hivatalos órákhoz kötött muzeumiőr, szolga és teremőrök a megszabott hivatalos órák alatt csak az igazgató engedélyével távozhatnak. Betegség vagy egyéb elháríthatatlan akadály okozta elmaradásukat kötelesek az igazgatónál lehetőleg a hivatalos órákat megelőzőleg igazolni.

26. §.

Muzeumigazgató, muzeumiőr és tiszteletbeli őrök, valamint a szolga kiküldetések alkalmával a városi szervezeti szabályzatban megállapított napidíjra csak abban az esetben tarthatnak igényt, ha a kiküldetések költségei a város házipénztárából járó muzeumi ségély terhére számolhatók el. A szállás és fuvardíj megtérítése is megilleti őket. Ellenben akár a város külső határterületén, akár azon túl, a vidéken teljesített olyan régészeti ásatások és néprajzi gyűjtések alkalmával, amelyeknek költségeit állami ségélyből viseli a muzeum, a vasuti és egyéb fuvarozási kiadásokon kívül, napidíjat nem, hanem csak a legelkerülhetlenebb ellátási és elszállásolási költségeket számíthatják fel**, amelyek azonban semmi esetre sem haladhatják meg annak a napidíjnak a mértékét, amely más-különből megilletné őket.

27. §.

A muzeumiőr szabadságidejére nézve a törvényhatóság szervezeti szabályzat az irányadó (XX. rész 236. §.). Részére az igazgató 3 napig terjedhető szabadságot adhat. A tiszteletdíj nélkül alkalmazott igazgató egy hétnél tovább terjedő távollétét közvetlenül, a tiszteletbeli muzeumi őrök pedig az igazgató útján jelentik a muzeumi bizottságnak.

Vagyonossági ügyek.

28. §.

A muzeum felszereléséről, nemkülönbön az egyes gyűjteménytárak tárgyairól leltárak készítették, amelyek-

* A Főfelügyelőségi szabályzat-minta a muzeumi igazgató tiszteletdíját, hetenkénti 1 óráért évenként legfeljebb 88 kor.-ban állapítja meg.

** A Főfelügyelőség utasítása államségélyek elszámolásáról.

nek egy példányát a múzeum őrizi, másik két példányát pedig a múzeumi Bizottsághoz kell bemutatni. (A város közgyűlése és a Főfelügyelőség részére.) Ezeket a leltárakat minden évben pótleltárakkal kell kiegészíteni, amelyek ugyancsak három példányban készülnek, egyik a múzeum őrzetében marad, másik kettő pedig további eljárás végett a múzeumi Bizottsághoz betherjesztendő.

29. §.

Az államségélyből beszerzett vagy az államtól aján-dékba, vagy letébe kapott gyűjtemény tárgyakból külön leltár s illetve ennek kiegészítéseképp évenként külön pótleltár vezetendő és mindég 3—3 példányban, melyeknek egyikét a múzeum őrizi, másik kettőjét a múzeumi Bizottság a városi közgyűlés és a Főfelügyelőséghez terjeszti fel.

30. §.

A 28. és 29. §-okban megjelölt leltárak, illetve pótleltárak alkotják a vagyoni ellenőrzés alapjait. Alaki kel-lékeikről, valamint arról, hogy az egyes osztályokra vonatkozó részeket mely múzeumi tisztviselők tartoznak elkészí-teni és őrizni, — az ügyviteli szabályok intézkednek.

31. §.

A múzeum céljaira szolgáló összegek (6. §. a), e) pontok) a városi pénztárban, illetőleg a számvétség által, egyéb összegektől elkülönítve kezelendők.

A múzeum jövedelmeiről és kiadásairól rendes költségvetés és zárszámadás készítendő, amelyek a múzeum vagyonáról szerkesztett leltárakkal együtt, mint a városi házi költségvetés és zárszámadások önálló függeléki, azokkal együttesen tárgyalandók és felülvizsgálat céljából a törvényhatóságtól évenként a m. kir. belügyminiszterhez felterjesztendő, valamint tudomásvétel végett a Muzeumok és Könyvtárak orsz. Főfelügyelőségének bemutatandók.

Az állami segítők a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősége közvetlen rendelkezése alatt állanak; a városi pénztárban külön nyilvántartás mellett kezelendők és róluk a számadások az év letelével jóváhagyás végett a megfelelő leltárak, illetve pótleltárakkal együtt a Főfelügyelőség elé terjesztendő.

32. §.

A múzeumnak a 6. §-ban megállapított jövedelmei közül az évi kiadások fedezésére felhasználhatók:

- a) az alapítványok kamatai;
- b) a 6. §. a), d), e) pontjai alatt meghatározott jövedelmek egész összegükben;
- c) a 6. §. c) pontja alatt megjelöltek, amennyiben pénz adományok szintén egész összegükben;
- d) az államségély (6. §. f) felhasználása tekintetében a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősége ad utasítást.

Az évenként felhasználható jövedelmek egész összege minden évben négy negyed része osztandó és ezen a négy negyedeből valósággal csak három negyedrész lehet az évi kiadások fedezésére fordítani. Az összeg egy negyedrészre tökécsítendő abból a célból, hogy esetleges nagyobb értékű leletek ebből a tökécsített összegből megvásárolhatók legyenek. Ez az évenként tökécsítendő egy negyed rész a „gyűjtemények vásárlására szolgáló alap” címet viseli s hogy rendeltetésének megfelelően, az összeg nagyságához képest, az első öt, esetleg tíz évben fel nem használható, azontul azonban a szükség inérvéhez képest elköltethető.

33. §.

A városi pénztár a 20. § 6. pontjában meghatározott összegeket a múzeum igazgatójának tanácsi utalványozásra közvetlenül a múzeum igazgatójának; a 13. § 13. a) pontjában meghatározott összegeket pedig a tanács utalványozása alapján (nagyobb költséggel járó felszerelési és összes külön lentartási munkák költségeit) közvetlenül a szállítóknak fizeti ki.

A múzeum használata.

34. §.

A múzeum gyűjteményteráinak anyaga, amennyiben az kiállítható a következő módok mellett bocsátatik a a közönség rendelkezésére:

1. A múzeum összes gyűjteményterái, — a könyvtár kivételével, hertenként legalább kétszer és pedig vasárnap délelőtt és szombaton d. u. 3—3 óra hosszáig ingyen megtekinthetők.

2. A rendes látogatási időközön kívül a hivatalos órák ideje alatt a könyvtárat kivéve, minden osztályt — megnyithatnak a múzeum örök, főként egyes vagy csoportos vidéki látogatók előtt, amennyiben a folyó munkák ezzel késedelmet nem szenvednek.*

3. Iskolák növendékei, tanáraik vezetése alatt a rendes nyitási napokon kívül is megtekinthetik a múzeumot, de csak abban az esetben, ha az iskola igazgatója a látogatást a múzeum igazgatójának avagy helyettesének előlegesen bejelenti és arra tőle engedélyt kap.

4. Szakkutatók a gyűjteményterákat az ügyviteli-szabályokban foglalt korlátozások mellett ingyen tanulmányozhatják.

5. A ruhatár használataért díj fizetendő, melynek összegét a múzeumi bizottság határozza meg. A ruhatár pénz a házmeisteri teendőkkel megbízott múzeumi szolgálalmazására fordítandó.

6. Festmények, szobrok másolására az engedélyt az igazgató adja meg.

36 §.

A kiállításra nem kerülő anyag kellő gondozás mellett akként raktározandó el, hogy tudományos használatra bármikor hozzáférhető legyen. Ezt az anyagot csak szak-kutatók tanulmányozhatják.

37. §.

A múzeumban őrzött tárgyak a múzeum helyiségeiből általában el nem távolíthatók, s az összes anyag használata csakis a múzeum helyiségeiben engedhető meg.

Külső használatra a könyvtárból egyes munkák, vagy a többi gyűjteményterákból egyes muzeumtárgyak csupán kivételes esetekben az igazgató engedélye alapján és felelősége mellett adhatók ki és azokról kiállítandó elismervényekben, amelyeket az igazgató, illetve a múzeum őriz meg; a kikölcsönző tartozik a kölcsönvett darab épségéért teljes anyagi és erkölcsi felelőséget vállalni és magát úgy a netaláni rongálásokért, mint a tárgy elvesztéséért megfelelő pénzbeli kártérítésére kötelezni.

Kéziratok és okelevelek csupán tudományos intézetekben való használatra, az illető intézet igazgatójának írásbeli megkeresésére kölcsönözhető ki. Hirlapok és folyóiratok külső használatra ki nem kölcsönözhetőek.

A múzeum értékes ritkaságainál és oly tárgyaknál, melyeknek épségét a kölcsönvés veszélyezteti, kikölcsönzésnek még kivételes esetekben sem lehet helye.

Gipszöntvények és galvánmásolatok készítésének joga egyedül az intézetet illeti meg. Ezt a jogot azonban a múzeumi Bizottság az igazgató javaslatára, megfelelő anyagi kárpótlás mellett bizonyos időre szerződés útján a múzeumban kívül álló vállalkozókra vagy intézetekre átruházhatja. Ez az átruházás a gyűjteményterák egyes darabjaira külön is megtörténhetik.

A gyűjteményterák anyagának kettős vagy többes példányai el is adhatók meg cseréértükül is felhasználhatók, azonban úgy az eladás, mint a csere csak a törvényhatósági Bizottság jóváhagyása mellett eszközölhető és éppen ezért minden egyes esetben köteles az igazgató a terve vett eladás vagy csere felől a múzeumi bizottság határozatát kikérni; a múzeumi Bizottság pedig az ilyen tárgyakra vonatkozó határozatát a Tanács útján a törvényhatósági Bizottsághoz betherjeszteni.

* A Főfelügyelőség szabályzat-mintája az ilyen látogatókat belépődíjhoz köti.

A muzeum anyagának kiállítási célokra való átengedése felett a muzeumi Bizottság javaslata alapján, mely csak az igazgató meghallgatása mellett jöhet létre, a városi Tanács, esetleg a Közyűlés határoz.

A letéteményezett anyag kikölcsönzésére, vagy kiállítási célokra való átengedésére, — amennyiben a letéteményező kikötési e tárgyban másként nem intézkedik, — a muzeum igazgató előterjesztésére a muzeumi Bizottság javaslata alapján a városi Tanács adja meg az engedélyt.

Harc a gulyabeli jószágok bilygozása körül.

Debrecen sz. kir. város gazdasági bizottságának 1906 november hó 4 ikén tartott ülésében Szentesi János bizottsági tag azt panasolta, hogy a gulyabeli jószágok legutóbbi bélyegzésénél nem a debreceni gadaközöntség tulajdonát képező D. G. (debreceni gadaközöntség), hanem D. V. (Debrecen város) bélyegzőjét használták. Ez okból a bizottság sérelmesnek tartván ezen eljárást, megkereste a városi Tanácsot, hogy jövőben a gulyajószágok D. G. bélyegzővel láttassanak el.

A városi tanács 1907 március 14-én tartott ülésében tárgyalta ezen panaszt és arra a következő

Végzés!

hozta:

Mint hogy az ugynevezett törzsgyula 1880-ik éven közgyűlési határozattal a Tiszármentesítő pénztár terhére létesített, amely Tiszármentesítő pénztár alapját aig 50,000 forint kölcson képezte, amely 50,000 ft a város tulajdonát levő Hortobágy pusztából kihasitattai és béreádnai szándékoltt 2000 hold föld haszonbérlet s illetve az annak megváltásából évenként befolyt. mintegy 6000 forint, továbbá a hortobágyi teli telegelésből bevett körülbelül évenként 3000 forint jövedelemből és szűten a házipénztár által baba évenként befizetettai rendelt 1000 forintra, évenként tehát összesen körülbelül 10,000 forintra, tehát voltaképpen kivétel nélkül a házipénztár jövedelméből alapítottat és tartottat fenn, s így a város tulajdonát képezi, — a törzsgyula is másnak, mint a város közöntségének tulajdonai nem lehet és így a hortobágyi gazdaság sem és pedig anyajona kevésbé, mert ilyen jogy személy mint a hortobágyi gazdaság voltaképpen nem is létezik.

Miből kifolyólag a hortobágyi intéző bizottságának azon kérelme, hogy a jószágoknak megjelölésére, mint a gazdaságnak tulajdonjogát kitüntető D. G. bélyegzője használtassék, az eredetileg is használt D. V. helyett nem tejsítettik.

Miből kifolyólag utasítottik Udvarhelyi Géza tb. tanácsnok, városgazda, hogy a törzsgyulabeli jószágok megjelölésére ezután mindig a D. V. bélyegző használjái.

Miről a hortobágyi intéző bizottság és Udvarhelyi Géza tb. tanácsnok, városgazda jegyzőkönyvi kivonaton értesítettnek.

Kelt Debrecen sz. kir. város tanácsának 1907 márc. hó 14-én tartott üléséből. Király Gyula, tanácsnok. Kiadh. Kovács József, polgármester.

Ezen tanácsi határozatot a gazdasági bizottság megfellebbezte a következőkben:

Tekintetes Városi Tanács!

Alulírottak, mint a hortobágyi intéző bizottság kiküldöttéi a tek. városi Tanácsnak 15,067 — 1906. sz. végzését, mely a bizottságunk a f. évi április hó 7-én tartott gyűlésen terjesztett elő és tárgyalott, összes legelgetésre jogosult gazdatisáraink nevében immár 27 éves jogainkra nézve sérelmesnek jelenítjük ki és az ellen az intéző bizottságunk fenti gyűlésén hozott határozata értelmében tisztelettel felebezzünk, még pedig a következő indokok alapján:

A tek. városi Tanács azon felfogásával szemben, mintha a városi pénztártól 1878-ban felvett s a Tiszármentesítő pénztár alapját képező 50,000 forint kölcsönöke minden terhe és haszna voltaképpen a házipénztár illet: mindenekelőtt hivatkozni az 1878-ik éven kelt 20—117. sz. közgyűlési belyegminiszterleg jóváhagyott határozatra.

E határozat világosan intézkedik az iránt, hogy a Tiszármentesítő társulat által a Hortobágy pusztá tün kivettét 52,106 frt 36 kr. kifizetésére vétessék fel a hortobágyi pusztán legelgetésre jogosított gadaközöntség nevében és terhére a házi pénztárból 8%,-ot kamatozó 50,000 ft kölcsönöke eredeti számitással 10 évi időtartamra, — de ha ugy kívántánk, a 10 éven túl is — míg a kérdéses kölcsönösszeg egészben le nem törlesztetik. A kölcsön biztosítási, illetve törlesztési alapjául rendeli továbbá a közgyűlési határozat:

1. a város által 10 éven át évenként fizetendő 1000 frtot, miután a hortobágyi pusztának egy része a város házipénztára javára jövedelmez; 2. a gadaközöntség teherviselésének megkönnyítése céljából a gadaközöntség nevében és javára haszonbérlet kiadni tervezett 2000 hold hortobágyi legelő után járó évi 6000 frt bérösszeget, ugyancsak 10 éven át; 3. a hortobágyi téli legelő kiadásából ez idő alatt évenként befolyandó 3000 frtot. Ezen alapot kifejezetten a jószágártó gadaközöntség, illetve a Tiszármentesítő pénztár rendelkezésére bocsátandók voltak a kölcsön törlesztése végett, a gadaközöntség és nem a házipénztár javára rendelkeztek. És pedig anyajona is inkább, mert a 2-od sorban említett évi 6000 frt épen a gadaközöntség készbelfizetéséből gyűlt össze, amennyiben a fenti rendelkezést a városi bizottsági közgyűlésnek 1878-ban kelt 42—913. sz. határozata akként módosította, hogy a tervbe vett 2000 hold föld nem adatik ki, hanem a helyéit elrendeli, hogy ugyancsak 10 évi időtartam alatt minden jószágártó gadá, minden a hortobágyi legelőre kihajított számos marha után köteles évenként 50, illetve 10 forintot befizetni a Tiszármentesítő pénztárra.

Utalva még ugyancsak 1878-ban kelt 86—1802. sz. közgyűlési határozatban foglalt kijelentésekre és módosításra, a következőkben érintett rendelkezések csak még világosabbá tessik, hogy mi felel meg a legérgeb időtől fogva fenálló s változást nem szenvedhető tényleges és valóságos viszonyoknak.

A már említett 1878. évi 20—117. sz. közgyűlési határozat nevezetesen elrendeli továbbá azt, hogy a kölcsönből legelgetésre jogosítottak nevében alkottassék egy külön eggyedűl, azok tulajdonát képező Tiszármentesítő pénztár. A törlesztési alapra vonatkozólag pedig: »ha a kölcsön a 10 éven belől a kijelölt alapból törlesztetik, a felesleg az alakulandó Tiszármentesítő pénztár javára fog fordittatni. Minden a Tiszármentesítő pénztárra vonatkozó későbbi határozat egészen a tek. városi Tanács kérdéses végzéséig legkisebb visszavonás nélkül, észinte jogelsmeréssel egybehangzik azon legérgeb rendelkezésekkel.

A tek. városi Tanács felfogása pedig az előadottak alapján nemcsak a pénztár tulajdonát, hanem annak mindjárt keletkezését illetleg is egyenes ellentétben áll a közokiratokban megörökített tényekkel, mert a Tiszármentesítő pénztár ezek szerint nem a városi házipénztár, hanem a jószágártó, a hortobágyi pusztán legelgetésre jogosított gadaközöntségé illeti, s a tanácsi végzésben felsorolt felelet nem az 50,000 forintos kölcsön előteremtésére, hanem annak épen visszatörlesztésére szolgál.

Az 1880-ik éven létesített törzsgyula tulajdonjoga, melynek alapítására a Tiszármentesítő pénztár felesleg használtatott fel, a fentebbiekből önként következik, mindamelllett idézzük az egyenesen erről rendelkező 1880. 23—840. sz. belyegminiszterleg jóváhagyott közgyűlési határozatot az egyhangulag elfogadott javaslat szavai szerint: »A szárvasmarha nemestés előmozdítása tekintetéből, egy eggyedűl a jószágártó közöntség illetve, legelgetésre jogosultak tulajdonát képező törzsgyula állítottassék fel. E törzsgyula felállításra 10,000 frt-ba kerülend, mely összegnek előállításai alapjául szolgál a legelgetésre jogosítottak tulajdonát képező Tiszármentesítő pénztárban ezen idő szerint létező 12,000-ot meghaladó pénztári maradvány».

Semmi ezt a kételyeket már jobban ki nem zárható eredeti tulajdonjog soga meg szakítottai, meg nem zavarta.

A tanácsi végzés utolsó indokoka az, hogy »ilyen jogy személy mint a hortobágyi gadaközöntség, voltaképpen nem is létezik». Erre nézve megjegyezzük, hogy a »hortobágyi pusztán legelgetési joggal bíró gadaközöntség, mint ilyen, közbirtokosság». Hogy pedig a közbirtokosság minnyiben jogy személy és minnyiben nem, az a tudomány dolga s az a felelti vitatkozást anyival is inkább feleslegesnek tartjuk, mert a gyakorlatban nagyon is létezik és annak igazolására ne menjünk messzebb a jelen esetnél, amenny azt senki 26 éven át kétséges nem vonta.

Megemlítjük még, hogy a mult 1906. évi bilygozásról mi az 1880. 23—840 számú közgyűlési határozattal a törzsgyulához rendelt két felügyelő gadá minőségében a régi szabályszeri rend ellenére nem értesítettünk, azon meg nem jelenhettünk s így történt a bilygozásnak az 1905. évi szaporulatn minden jogy, alap nélküli elferdítése. A folyó évi április 13-án megejeztet bilygozásnál megjelentünk és ujalog titatkozunk a városi bilygozó vas használatára el, amire aztán a mult évi szaporulatból 14 borjut a régi D. G. (debreceni gadaközöntség) bilygozó vasával jogyezték meg, míg a többi 17 darabot minden titatkozásunk dacára, közbelépő felsó utasításra D. V. jogygel látták el.

Eladott indokaink alapján tisztelettel kérjük a tek. városi tanácsot, hogy felelősségünket a városi bizottsági közgyűlés elé terjesztani méltóztaték azon kérelmünkkel, helyezze hatályon kívül a tek. városi bizottsági közgyűlés a tanács 15,067-1906. sz. sármelés végzését, s mondja ki határozatilag, a bilyogozó vas használatának pusztá tényével a város a fentemlített borjúka tulajdonjogot nem szerzett, mert nem is szerezhet, hanem ellenkezőleg azok is a törzsgyula jogos tulajdonosai a jószágtartó, a hortobágyi pusztán legeltetésre jogosult gazdaközönseget illetik s jövőre is csak a valódi tulajdonjogot kitüntető D. G. bilyogozó használható a törzsgyula szapulátának megjegyzésénél.

Kelt Debreczenben, 1907. évi április hó 14.

Tisztelettel:

Szentjános János.

Polgári Bálint.

Pusztán annyit jegyzünk meg a fenti felelősségre, hogy az nem dönti meg a városi tanács álláspontját és éppen azért azt hiszük, hogy a bizottsági közgyűlés hozzájárul a városi Tanács javaslatához, illetőleg a város házipostárának érdekét megóvni kívánó végzését helyben hagyja.

A Gyáriparosok szövetségének évi jelentése.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége jövő vasárnap, április 21-én, délelőtt 11 órakor tartja idei rendes közgyűlését. Az ez alkalommal előterjesztendő terjedelmes évi jelentést, melyet most küldött szét a Szövetség irodája, a következőképpen ismertetjük:

Bevezetésben megemlíkzik a jelentés arról, hogy a Szövetség most tölti be fennállásának ötödik évét. Nem azért jelzi ezt, hogy jubileumot üljön, hanem csak hogy le-tűzze az öt év mérőföld mutatóját, utját, irányát és haladá-sát A Szövetségnek mozgalmása éve volt az 1906-iki. Köz-gazdasági életünk nagy kérdései mellett számtalan kisebb-nagyobb ügyben kellett állást foglalnia és közelbelépnie, amelyek mind egy pontban találkoznak, abban, hogy nem elméleti formáságban fordulnak meg, hanem mindnyájan a való munkásélet darabjai. Mindegyiket a forrongó élet maga vetette fel és mindegyiknek átvillant a magyar iparnak élet-ösztöne. Nemesak egymást világítja meg felsorolásuk, ha-nem kellő bippilantást enged közgazdasági életünknek szö-vevényébe. Bizonyinal igazabb képet nyújt ez a sok élő tény és elevenbeavógó kérdés, mints-m a dagályos szólamo-kon nyargaló divatos általánosítás, mely nálunk nem egy-zer még az ipari dolgoság ellen is gyanút s ellenszenvet tudott széthinteni. Ez a jelentés világosan megmutatja, hogy a Szövetségnek mindennap megújuló munkája lenyulik nemzeti és gazdasági életünk legmélyebb rétegeig.

A múlt év eseményeinek ismertetése során a jelentés az alkotmány nélküli állapotnak az iparra gyakorolt hatá-sáról szól. Alkotmányos rendünk megzavarását — ugy-mond — mint a seismograf a földrengést, ipari életünk s ebben a szövetség is hajszálpontossággal megérezte. A vál-ság legnehezebb napjaiban, a múlt év április 1-én tartott közgyűlésén szögezte le a Szövetség elnöke az ipar állás-pontját é szavakkal: „A magyar ipar áll és bukik a magy-ar állammal. Annak közömi létét és fejlődése egy a magy-ar állam önállóságának fejlődésével. Senki sem tarthatja tehát azt az aggodalmat tulzottnak, hogy a mostani kor-mány, amely a végreható hatalmat parlamentáris ellenör-zés nélkül gyakorolja, a közvéleményre, a nemzetre nem támaszkodhat, alig lesz képes Ausztria nyomásának ellen-állni, amikor é feladatra alkotmányos időkben, alkotmá-nyos kormányok sem voltak mindig elég erősek*.

Eppen ily leplezetlenül jelölte meg a Szövetség az új alkotmányos kormány előtt azt, hogy az alkotmányosság

helyreállítását közgazdasági regenerációnkra, gazdasági ön-állóságunk elkészítésére kell felhasználnunk. Kimondta nyil-tan, hogy nagymérvű, rendszeres iparfejlesztésre, nagyszá-bású beruházásokra van szükségünk. Féltreérthetőül utalt arra, hogy Ausztriával való viszonyunk törvényes rendezése, a kivándorlás megcökentése, iparfejlesztésünk s kivételünk nagyszabású felkarolása által kell a kormány-nak sűrűsöen hozzájárnia ama nagy alkotáshoz, melyek hi-vatotak szunnyadó gazdasági erőnek életre ébresztieni.

Az utjonnan megindult törvényhozási munkásságának né-hány eseményéről beszámolva, kiemel a jelentés a tények egymástánájából egy közös s félreérthetetlen tanulságot. Ez a tanulság azt mondja, hogy mentől több ideje marad a közvéleménynek saját bajaink kiérzésére, annál öntudato-sabban fogja követelni mely gazdasági veszedelmek erő-terjesz gyógyítását. Az 1906-iki esztendő, mely pártalan ter-mést adott gazdáinknak, mely az ipari munka és megfeszít-tett törekvés sok ágazatában lendítést jelentett: maga ez az év oly mélységeit tárta fel egy-egy társadalmi szakadé-knak, melyekbe szédfülve hullhat belé becületes iparkodá-sunk. Amint rendületlen hitel vitatta a Szövetség azt, hogy közjogunk biztosítékai a magyar iparnak s fundamentumai; ugy valja nyiltan azt is, hogy az alkotmányos rendet köz-gazdaságunk s iparunk megerősítésére kell felhasználni, még pedig alkotmányunk jövője érdekében is. Ezért is párt-usak, vagy épen személyeskedések helyett, örökké egy-helyben lorgó költségvetési viták és provizóriumok helyett, ipari szerves közgazdasági alkotásokat vár a magyar ipar-os-ság a törvényhozástól s azt a mely meggyőződését tolmá-csolja, hogy politikai életünk s különösen törvényhozásunk, ha másként cselekszenek, elvesztik a valódi étellel való összeköttetésüket.

Szól ezután a jelentés a múlt esztendő vámkérdéseiről. 1906 március elején egész Középeurópában elhelyezkedett az új vámrendszer, melyet előbb nálunk törvényes alap nél-kül léptettek életbe, majd ideiglenesen törvény jött létre, mely számolt a kényszerítő viszonyok nyomására. Termé-szetesen nem ingathatta meg még a vis major sem a Szö-vetség abbeli irányzatát, melyet az autonóm vámtarifá ügyében 1903-ban a kormányhoz benyújtott Emlékirata é következő tételben foglalt egybe: „Végcélünk nem lehet más, mint a közgazdasági önállóság*.

Ezt a célt szolgálta a Szövetség a magyar autonóm vámtarifának előkészítésével. E cél érdekében dolgozott s állott készenlétben az egész év folyamán, mihelyt Ausztri-ával az új kiegyezési tárgyalások megindultak. Hogy meny-nyire őrt kellett állni a várdán: legjobban bizonyítja malma-ink védelmére s majd a közös ipari szállítások ügyében in-dult fellépése a Szövetségnek.

Ezután ismerteti a jelentés a keleti államokkal folyta-tott kereskedelmi tárgyalások ügyét é a Szövetségnek a vámkérdések körül kifejtett működését. Majd rátér az új iparfejlesztési törvény megalkotásának dolgára, amelyet a Szövetség megalakítása óta sürgetett s amelynek létrejöve-teléhez a Szövetség bő anyagot szolgáltatott. Nagy rész-letességgel ismerteti ezután a jelentés a Szövetségnek a meglévő ipar védelme, a hazai piacnak a magyar termelés számára való biztosítása és közlekedési bajaink orvoslása körül folytatott harcát, a közlekedés és az adóügy terén az év folyamán kifejtett tevékenységét. Ugyancsak nagyérdékű fejezetekben történik megemlékezés a kövezetvámok ügyé-ről, a mértékhitele-ítés reformjáról, a korlátolt felelősségű kereskedelmi társaságokról, a Szövetség által elkészített é az igazságügyi é kereskedelmi minisztériumok képvise-

lőink részvételével most tárgyalás alatt levő törvényjavaslat dolgáról, az egyes gyártási szakok szervezéséről, a Szövetség által a többi magyar érdekképviseletekkel karöltve rendezett bukaresti kiállításról, a munkásbiztosítás kérdéséről, a munkásalakások ügyének megéréséről, a kivándorlás, a fogyasztási adók és különösen a szeszadó, a kartell, szóval minden oly kérdéssről, amely az ipart közelről vagy távolabbról érdekli. Végül következnek a Szövetség ügykezeléséről szóló adatok, amelyek közül megemlítendőnek tartjuk azt, hogy a Szövetségnek taglétszáma öt évi fennállása alatt megkétszereződött, amennyiben az alakuláskor kimutatott 256 főnyi taglétszámmal szemben az 1906. év végén 542 tagja volt a Szövetségnek.

A jelentést, mely ugyszólván egész gazdasági életünknek hű tükrét adja s mely több mint száz oldalnyi terjedelmével megbecsülhetetlen közgazdasági forrasmunkát képez, az érdeklődőknek díjmentesen küldi meg a Szövetség irodája.

Meszeljük-e a gyümölcsfákat.

A kertészetben is vannak olyan fontos kérdések, amelyek nagy közgazdasági horderevű, jelentőséggel bírnak s mint ilyenek általánosabb érdeklődésre tarthatnak igényt. Ilyen többek között a gyümölcsfák törzsenek bemeszelésének kérdése. Ismeretes, hogy szinte ósidosít óta hangoztatják a gyümölcskertészek széles e hazában s egész Európában, de legkiváltéban odaát Ausztriában és Németországban, hogy októbertől kezdve be kell meszelni a fák derekát, megmentendő azokat a zuzmóktól, mohától, ormányos bogaraktól, petéktől, lárváktól és megnyagás egyéb kártékony, pusztító feregtől. Olyan erősen begyökeresedett már a meszelés hasznába vetett hit, hogy szinte kísértes számba megy más nézetet vallani. És mégis vannak férfiak, akik gyakorlati tapasztalataik és megfigyeléseik alapján határozottan szembeállanak ezzel a régi nézettel s állítják, »hogy a meszelésnek, mint azt mostanában végezni szokás, kertgazdasági értéke semmi és kivált rovartirtás tekintetében semmi jó haszna sincs és hogy az a rovartirtásnak semmiféle módját és teendőjét nem pótolja». Ezt a súlyos vádat mondta el és támogatta igazát Jablonowski József m. kir. állami rovartirtó állomás főnöke abban az előadásában, amelyet múlt csütörtökön tartott az Országos Magyar Kertészeti Egyesület gyümölcsészeti szakosztályi ülésén. Érdekes tapasztalati adatokkal bizonyította, hogy a meszelés csak fölösleges munkát és kiadást okoz, amely semmiféle haszonnal sincs összekötve. A zuzmók és mohák ellen többet használ a tiszta vízzel való alapos lemosás és a kaparóval való lekaparás, mint bármely vastag meszes anyaggal való bemeszelés. Ez utóbbi nem egy esetben ártalmas is, mert részben megvédi az áttelelő lárvákat, fergeket a megfagyástól, az eső, hő hatásától, részben pedig megnehezíti némely bajnok, mint p. o. a vértetűnek könnyű, azonnali felismerését.

Rendre kimutatta előadásában, mennyire nem megbízható mindazokban az esetekben, amelyekben a könyvek a fák bemeszelését ajánlják. Az almaeszeleny — Rhynchites Bachus — a hájtástörő eszeleny — Rh. conicus — és egyéb hosszufejú kártévo ellen nem nyújt védelmet. A Geometra pomonaria, vagyis Biston pomonarius tavaszi araszoló ellen sem nyújthat védelmet, mert ez az araszoló, amikor meszelünk, nincs a fán, amikor pedig nőténye a fá derekán felmászik, már nincsen rajta a meszes réteg. A petéket és lárvákat sem teszi tönkre, mert ezeknek épenséggel nem árt.

A gypjas pille tojásfoltjaiban levő petékhez sem hatol be a mész s nem őli meg azokat s a bemeszelt folt tojásainak 99-99 százaléka okvetlenül ki fog kelni.

Az apró, kagylós paizsetűkről is kimutatta, hogy azoknak kemény kerget és az éveken át egymás hátán felhalmozódó test tömegén a meszjet maróhatása nem jut hat a paizsetvek élő testéig. Ezekkel szemben sokkal többet ér a lekaparás és a fertőzött részeknek petróleum-

emulsióval lemosása. Az alomaly telő hernyójának meg épenséggel javára szolgál a meszréteg, amely sürű szövetén át nem hatolhat, hanem még megvédi s alatta biztosabban telel át. Jablonowski ily módon sora kimutatta a kártékony állatok életmódjának ismertetésével, hogy milyen hatástalan a meszelés és előadásának végeredményében oda jutott, hogy »sohase meszeljünk, hanem inkább a rovarok ellen való helyes védekezésre fectessük a sulyt». Az érdekes előadás után eszmecseréje fejlődött ki, amelyben Schilberszky Károly, Angyal Deszö, Korponay Kornél Nagy-Bánya), Endrés Lorinc (Hatvan), dr. Fischer Samu (Nógrád-Verőce), Bergmann Mihály (Nagymaros), Sándor Zsigmond (Dabas), Antal Géza (Pápa) vettek részt és még számosan a vidékről jött gyümölcsstermelő tagok, akik az ország különböző részéről jöttek meghallgatni az érdekes és a gyümölcsstermesztésre nagyfontosságú előadást.

A muzeumi bizottság ülése.

A városi muzeumi bizottság f. hónap 18-án ülést tartott Oláh Károly elnöklésével. A bizottság először tárgyalás alá vette a lapunk ma számban közzétett szervezeti szabályzatot, melyet további eljárás véget a városi Tanácsnak bemutatja.

Ezután Komlóssy Arthurnak a Csokonai-kör alelnökének a következő beadványát mutatták be:

Tekintetes Muzeumi bizottság!

Méhusz Juhász Péter, Debrecen első püspöke és a többi körülötte nyugvó egyházi és világi jelesek sirhelyének felkutatása és emlékeinek megőrkötése céljából általam még a kilencvenes évek elején megindított mozgalom azon időben igen nagy érdeklődést keltett és egész kis irodalom fejlődött ki e téren s úgy Méhusz Péter sírköve, előbb saját tulajdonát képezett lakóháza, most az egyház tulajdonát tevő püspöki lakház és több idevonatkozó képek úgy a protestáns lap melléklete gyanánt, mint a Debr. Képes Kalendarium illusztrációként napvilágot láttak.

A Cegléd-Kossuth-utcai temető előtt fekvő nagy dombot két izben is szemle alá vetük és megállapítottuk, hogy annak két közepén, mint ahogy az azon korbeli krónikás feljegyzésekből kivehető, a földbe sülyedt szarkofag nem lehet más, mint a Méhusz Péter sírköve. Ettől feljebb mintegy öt méterrel a már elpusztult kis fa árnyában volt a Komáromi Csipkés György sírköve, míg a másik oldalán a Szombathely—Vörösmarty sírköve.

A szántúli egyházkerület, a debreceni ev. ref. egyház és a nemes város által kérelmem folytán adományozott 100—100 forint együtt (300 frt) 600 korona tőkéje, amennyiben annak csupán kamatait használtattak fel részben, a kezelésén alatt álló takarékpénztári könyvecskékben — maradvány kamataival együtt — máig teljes egészében meg van s azt nem is engedtem soha akár a Csokonai-kör, akár más egylet pénzárba beolvastatni, mert azt tisztán ezen fentemelt háttarozott előkora kértém és kaptam az említtet három illusztr. testülettel és annak ezen kitűzött célokát kell szolgálni a jövőben is!

Miután azonban az ember halandó és lassanként az emlékek is mindinkább enyészembe vesznek el, amint a városi muzeum megalakult, azonnal arra gondoltam, hogy ezen ügyet összes irataival, eddigi adataival és a kezelésén alatt álló tőkével együtt, mint legilletékesebbnek: a városi muzeumnak adom át, hogy folytassa a megkezdett munkát és fejezze is be, haajta végre ugy a sirhelyek felásatását, mint a további teendőket is.

Ugyanzért tisztelettel kérem a tekintetes muzeumegyletet, miszerint kebeléből 3 tagot oly megbízással sziveskedjék kiküldeni, hogy tőlem az eddigi irásokat és takarékpénztári könyvecskét átvevén, a munkálatokat folytassa s az átásatások még ez év folyamán kezdesse meg.

Egy kis helyszín-vázlatot tájékozás végett előlegesen csatolok s vagyok a tekintetes muzeumegyletnek

Debrecen, 1907 április 17.

alázatos szolgálja:

Komlóssy Arthur,

a Csokonai-kör alelnöke.

A bizottság a beadványban foglaltakat tudomásul vette, a 600 korona tőkének és kamatainak átvételére egy bizottságot küldött ki. A bizottság tagjai: Komlóssy Arthur, Lőkövits Arthur és Zoltai Lajos. Akik is megbizattak a további teendőkké.

Hirek.

— Rendkívüli közgyűlés. Debrecen s. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hónap 26-ikán délután 3 órakor **rendkívüli közgyűlést** tart. Ez alkalommal öt szabályrendelet tervezet kerül tárgyalásra, továbbá egyéb tárgyak is napirendre kerülnek. A tárgysorozatot a tanács most állítja össze.

— A pécsi kiállítás. Pécsről írja tudósítónk: A pécsi országos kiállítás előkészületein több mint 1000 munkás-köz szorgoskodik. A kiállítás területén ma már teljes pompájában bontakozik ki a tündérváros izlésees pavillonjaival, amelyeken dominál a magyar stíl és a modern építő technika. Pécs idegenforgalma máris nagy mértékben emelkedett és a lakások nagy tömege várja az érkezőket, kiknek kényelme elhelyezéséről bőven gondoskodott a kiállítás végrehajtó bizottsága. A kiállítási tárgyak beküldése már ezen a héten, április 20-án kezdődik és azért sietve dolgoznak a pavillonok belső díszítésének befejezésén, hogy a kiállítási tárgyak elhelyezését semmi se zavarja. Az ország közönségét meg fogják lepni a kiállítás mezei, mert magyar vidéki város ilyen nagyarányú kiállítás rendezésére még gondolni sem mert. A kiállítás költségei meghaladják a másfél millió koronát, amelynek jó részét áldozatkézzé gazdák, iparosok, az állam, a város és magánosok is önzetlenul bocsátották a kiállítási bizottság rendelkezésére. Újabbban Eszterházy Miklós herceg is 10,000 koronát küldött adományként a kiállítás céljaira. A kiállítás megnyitása október 15-én lesz a fővédő, Frigyes királyi herceg és Izabella kir. hercegnő jelenlétében, akik a megnyitás programját már legközelebb át is küldik a kiállítás végrehajtó bizottságához. A pünkösdi kongresszusokat és sportünnepket tömeges látogatások fogják követni, amelyeknek sorában első lesz a bosznák-hercegovinai kereskedő pécsi látogatása, akik százötvenen jönnek ide. Szerbiából is nagybő látogató társaságok jeleztek és a londoni magyar-osztrák iparkamara is ide akarja hozni az angol kereskedőket, mert a következő évek egyikére Londonban magyar kiállítást terveznek. A mohács — pécsi vasút a kiállítás tartamára 50 százalékos menetdíjmérséklettel engedelmeszt, a legközelebbi napokban pedig küldöttséget keresi föl a kereskedelmi minisztert, hogy a m. á. v. vonalain menetdíjvezényelt adjon.

— A Magyarország vármegyei és Városai országos monográfiát a régi kiadótól átvette az Országos Monográfia-Társaság, amely most alakult. A szerkesztőség a régi maradt és élén ezental is Borovszky Samu dr. főszerkesztő, a Magy. Tud. Akadémia tagja áll. Az Országos Monográfia-Társaság legközelebb, Viter Ferenc szerkesztésében, Hont vármegye kötetét adja ki, melynek keretében a kihalt Koháry hercegi család története és Selmechánya város régi kultúrájának ismertetése illeszkedik.

— A földmívelésügyi miniszter a madárvédelemről. Köztudomásu, hogy a különböző rovarok mezőgazdasági terményeinkben évenként milyen óriási nagy kárt okoznak, sok esetben a gazda egész évi fáradságának eredményét teszik tönkre. A rovarok korlátozásának egyik eszköze a madárvédelem, amelynek érdekében Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter leiratot intézett a törvényhatóságokhoz, felhívta figyelmüket arra, hogy a madárvédelemről szóló törvény rendelkezéseit betartsák és e mellett társadalmi téren is hassanak oda, hogy a hasznos madarak szaporodása előmozdítassék.

— Tolna vármegye törvényhatósági bizottsága, mint Szekszárdról jelentik, ma tartotta Apponyi Béla gróf főispán elnöklésével rendes hónapi közgyűlést. A közgyűlés 58 szavazattal 51 ellenében elfogadta Szabó Károly országos képviselő indítványát, mely szerint Tolna megye törvényhatósági bizottsága felhívót intéz a kormányhoz az önálló nemzeti banknak 1910-ig. az önálló venterületnek 1917-ben és az önálló fogyasztási adórendszernek 1918-ban leendő létesítése, illetőleg életbeillesztése iránt. Somogy megye körlevélre nagy lelkesedéssel Perczel Deszós és néhány hivéből álló csoport ellenére elhatározták, hogy a kormányt felhívatot üdvözlik és teljes bizalommal vannak iránta, hogy Magyarország érdekét a most folyó kiegyezési küzdelemben meg fogja védeni.

— Erdősítési jutalmak. A földmívelésügyi miniszter kopár és vízmosos-és futóhomokos területek foganatosított közzgazdasági jelentőségű erdősítésekére hat nagy, hat elsőrendű és 6 másodrendű jutalmat tűz ki és pedig két 1000—1000 koronás, két 800 koronás és két 600 koronás

nagy jutalmat, három 500, három 400, három 300 és három 200 koronás jutalmat. Jutalmat azok kapnak, akik közérdekű erdősítéseket államségiesség nélkül végeztek, elsőrendű jutalomban pedig csak azokat részesítik, kik egy tagban legalább 25 holdat erdősítettek. A jutalmakat a földmívelésügyi minisztérium a most megkezdett erdősítését öt év elteltével 1912-ben ítéli oda. Az ez év tavaszán megkezdett erdősítéseket július hónap végéig, az őszi erdősítéseket december 25-ig az illetékes hatóságoknak kell bejelenteni.

— A József főherceg szanatórium egyesület osztrák-őrtökön igazgatósági ülést tartott, amelyen főleg a József-Szanatórium megnyitásával kapcsolatban lévő ügyeket tárgyalták le. Örvendtes tudomásul szolgált, hogy száz betegre a szanatórium felépült, és az első beteg május 4-én bevonul. A szanatórium ünnepes megnyitását akkorra tervezik, amikor a száz beteg már elfoglalta helyét. Köszönőlevelt mondott a közgyűlés a kereskedelmi miniszternek a vasuti kiterő állomás, a földmívelésügyi miniszternek a parkirozáshoz szükséges csemeték és a könyvtár, ugyan- csak a muzeumok orsz. tanácsának egy ezer koronás könyvtár engedélyezéséért. Köszönőlevelt mondott az igazgató-tanács Ruffy Pálnéknak, akik a kápolna-bereendezések ajándékozására körül járt közbe. A tagok ez évben kétezerrel szaporodtak, az egyesület vagyonja pedig 30,000 koronával. Kimondotta a tanács, hogy a szanatórium ingyenes helyeire a szanatóriumi bizottságok által ajánlt beteget veszi föl. Kassa város óhajához képest, tekintettel az ottani közevis és csatornázási munkálatokra, a közgyűlést jövőre tartják meg Kassán. Az ideai közgyűlés a szanatórium megnyitásával egyidejűleg Gyulán lesz.

— A legöregebb mérnök. Hihetetlennek látszik és mégis igaz, hogy még él egyike azoknak a férfiaknak, akik Stephenson Györgytől, a vasut megteremtőjétől tanulták a mérnöki tudományt és akik az első mozdonyok, a híres The Rocket-nek építésénél segítségére voltak. Atkinson Tamásnak hívják a szédítő fejlődésben átmert vasuti közlekedésnek ezt az eleven történelmet és most London külvárosának, Battersen-nek egyik kis házában éli a napjait. Már fölött ember volt, mikor Stephenson az első görögü vasutat megépítette Stockton és Darlington között. Ma kilencvenhat éves és mind máig ép elmével és nagy érdeklődéssel kísérté a vasut fejlődését. Legutóbb az angol mérnökök egyesülete elhatározta, hogy nagyobb adományt gyűjt és ezzel teszi kényelmesebbé a veterán mérnök helyzetét.

— A terményhamisítások ellenőrzése. A földmívelésügyi miniszter leiratot intézett a gazdasági egyesületekhez, amelyben felhívja, hogy tagjait figyelmeztessék, miszerint műtrágya, vetőmag, abraktkarmány vas-árlásánál vegyenek szabályszerű mintát és küldjék be a vegy- vagy magvizsgáló állomásnak, a tejtermelő gazdákat pedig arra figyelmeztessék, hogy a mezőgazdasági termékek hamisításáról szóló törvény hatása alá tartozó terményeik eladásánál ezek hamisítatlanságát kellően biztosítsák.

— A nagyérdemi körut. A városi tanács tudvalevőleg utasította a mé nőki hivatalt, hogy miután a belügyminisztérium helyben hagyta a nagyérdemi körut építését, kezdjen a munkához. A mérnöki hivatal most azt jelelti, hogy az előhaladott idő miatt a munkát most már meg nem kezdi, hanem azon nézetének ad kifejezést, hogy az ősszel kezdessék meg a földmunka, a kövezés pedig halasztassák a tavaszra. A tanács legközelebb fogja ezen ügyet tárgyalni.

— Pénztár átadás. A város házipénztárában vizsgálat volt, mely alkalommal Fráter József ellenőr — miután betegségéből felépült — átvette hivatalát.

— Kinevezés. Harsányi Gusztáv kir. törvényszéki bíró Ó Felsőge a kasai kir. itélőtáblához bíróknak nevezte ki. A kinevezett táblabíró nagy tudásával részolgált az előmenetelre s bár távozását fájjaljuk, kinevezetésén szívólvól örvendük.

A város

1906. évi zárószámadása.

Roncsik Lajos főszámvevő tegnap terjesztette elő az 1906. évi zárószámadról szóló jelentését, mely így hangzik:

$\frac{1174.}{1907.}$ sz.

Tekintetes Tanács!

A város háztartásának városi kezelés alatt álló alapítványoknak 1906. évi zárószámadását és a vagyonmérleget további törvényes eljárás végett tisztelettel bemutatom.

A házi-, illetve háztartási pénztárnál	2.633,477	kor. 96 fill.
rendes bevétellel szemben a rendes kiadás	2.479,802	kor. 92 fill.
vagyis a bevételi többlet	153,675	kor. 04 fill.
Az	1.409,947	kor. 99 fill.
rendkívüli bevétellel szemben rendkívüli kiadás	1.545,529	kor. 89 „
igy bevételi keveslet	135,581	kor. 90 fill.
Az átmeneti	40,358	kor. 99 fill.
bevétellel szemben a kiadás	49,627	kor. 94 „
igy bevételi keveslet	9,268	kor. 95 fill.
Ha a fenti számadatok bevételi többlet összegéből	153,675	kor. 04 „
a bevételi kevesletek együttes összegét	144,850	kor. 85 „
levonjuk, kapjuk a vagyon-mérlegben kitüntetett pénztári maradványt	8,824	kor. 19 fill.

A beterjesztett számadásból kitűnik:

1. hogy az előirányzati bevételi összegeknél a végeredményt tekintve több folyt be;
2. hogy az előirányzati kiadási összegeknél — szintén a végeredményt tekintve — megtakarítás történt;
3. hogy a vagyon értékében nem csökkent, sőt szaporodott: ami bizonyosága annak, hogy a felelős vagyonkezelő hatóság a vagyon kezelésénél a kellő gondosság szemelött tartásával járt el.

Tisztelettel lévén

Debrecen, 1907. évi április hó 10.

Roncsik Lajos,
főszámvevő.